

1. Demografické charakteristiky populace seniorů

Český statistický úřad zpracovává a publikuje údaje o počtu a složení obyvatel i jeho vývoji každé čtvrtletí. Věková struktura obyvatel je zveřejňována jednou ročně a součástí těchto výstupů jsou i informace o složení populace podle základních věkových skupin v České republice a územním členění podle krajů, okresů, správních obvodů, měst a obcí. Analýzy demografického vývoje z posledních let i zpracované projekce počtu obyvatelstva potvrzují obecné stárnutí populace České republiky i Královéhradeckého kraje, který patří k populačně nejstarším mezi kraji.

V této kapitole byly podrobněji zpracovány údaje za seniory, tzn. věkovou skupinu osob 65 a víceletých jako celek, případně s větším detailním rozbořením podle věku vzhledem k dostupnosti statistických dat. Demografická analýza zahrnuje vývoj počtu populace seniorů včetně projekce, změny věkové struktury, změny ve stárnutí obyvatel měřené indexem stáří a dále úmrtnost, příčiny smrti, naděje dožití a stěhování.

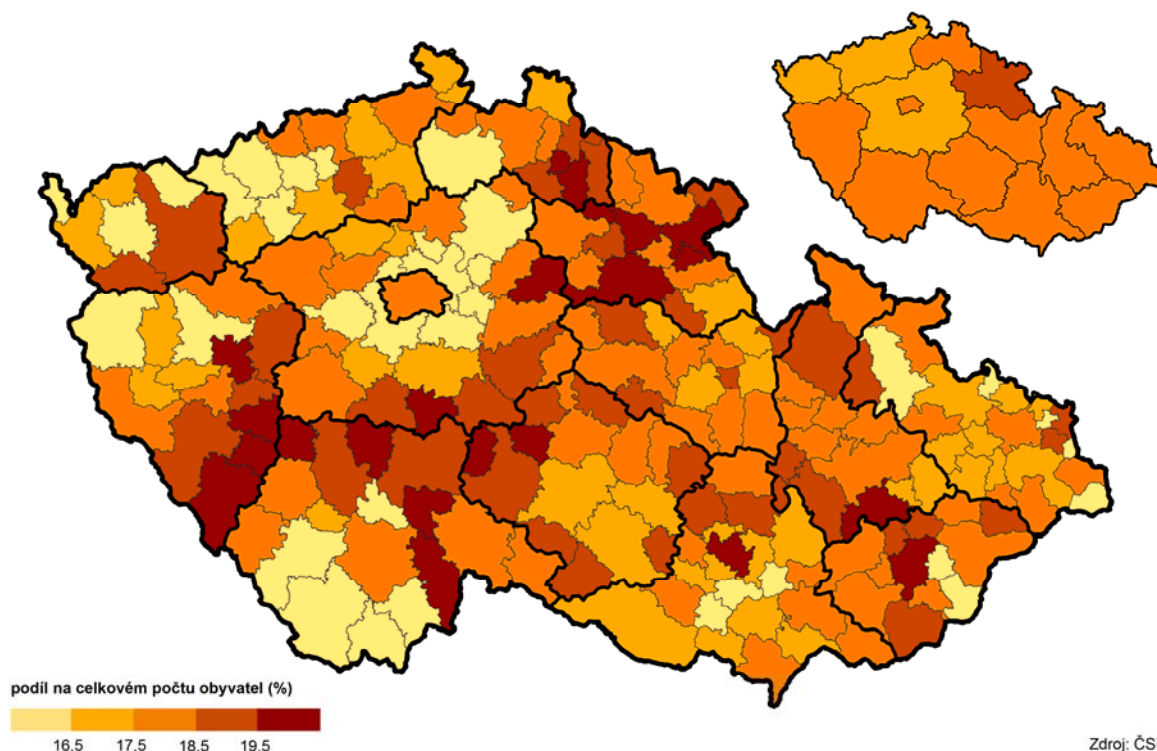
V současné době je Královéhradecký kraj populačně nejstarší v České republice, předstihl již i Hl. město Prahu. Průměrný věk dosáhl v minulém roce 42,3 let, zatímco před deseti lety to bylo 40,3 roků. Zároveň patří kraj k polovině krajů, které početně postupně ztrácejí obyvatelstvo. Za předpokladu uvedeného vývoje plodnosti, úmrtnosti a migrace zůstane i na počátku druhé poloviny tohoto století na přední pozici mezi kraji. Zpracovaná projekce nadále potvrdila, že Královéhradecký kraj je populačně stabilní s projevem obecného procesu stárnutí obyvatelstva České republiky.

Vývoj počtu seniorů, změny věkové struktury, index stáří

V Královéhradeckém kraji žilo ke konci roku 2014 celkem **104 773 seniorů**, z toho bylo 43 658 mužů, tj. 41,7 % a 61 115 žen, tj. 58,3 %. Jejich počet se za posledních deset let zvýšil o 24 tisíc, tj. o 30 %. Početně nejvíce seniorů žije v okrese Hradec Králové (32 098 osob), kde je výrazný vliv krajského města, nejméně v okrese Rychnov nad Kněžnou (14 294 osob).

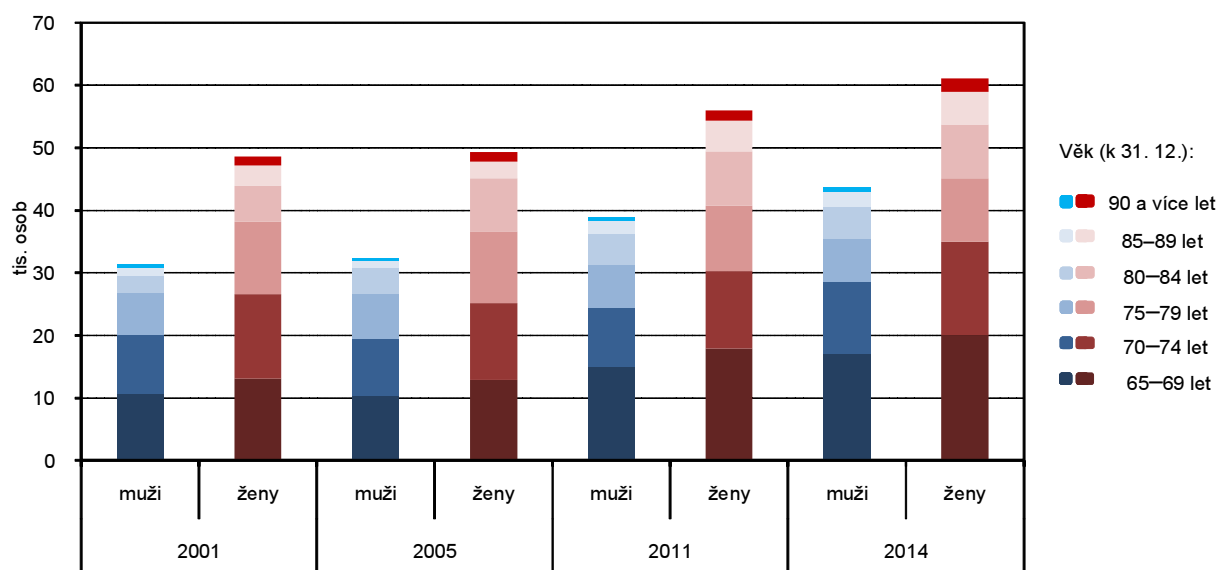
Podíl seniorů na celkové populaci dosáhl 19 % z celkového počtu 551 590 obyvatel, což je nejvyšší podíl v dlouhodobém vývoji a v souvislosti s obecným trendem stárnutí populace se bude nadále zvyšovat. Přitom u mužů činil 16,1 % a u žen 21,8 %. Mezi kraji je to prvenství a na této pozici se kraj drží již třetím rokem. Nejnižší podíl seniorů je ve Středočeském kraji (17,8 %), který má nejmladší populaci mezi kraji.

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

Se změnou věkové struktury seniorů nutně dochází ke změnám na trhu práce, v oblasti zdravotní i sociální péče. V roce 2005 přecházela do seniorského věku skupina narozených po roce 1940 a v současné době ročníky 50tých let, čímž **dochází k nárůstu počtu seniorů ve vyšších věkových skupinách**. Za uplynulých 10 let zaznamenala v kraji absolutně nejvyšší nárůst věková skupina 65–69letých, a to o 14 tisíc osob, tj. o tři pětiny. Zdvojnásobil se počet osob ve věkové skupině 85–89letých.

Graf 1.1 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle věku a pohlaví v letech 2001 až 2014

Zastoupení seniorů na území kraje podle okresů se pohybuje od 19,7 % v okrese Hradec Králové po 18,1 % v okrese Rychnov nad Kněžnou. Nad průměrem kraje je po okrese Hradec Králové zastoupení seniorů v okrese Náchod (19,2 %). Z pohledu **správních obvodů** obcí s rozšířenou působností (SO ORP) dosáhly pětina podíl seniorů správní obvod Nová Paka, Hradec Králové a Nové Město nad Metují. Na opačném konci pořadí jsou správní obvody Rychnov nad Kněžnou, Jaroměř a Vrchlabí s 17,3 %, 17,5 % a 18,1 %.

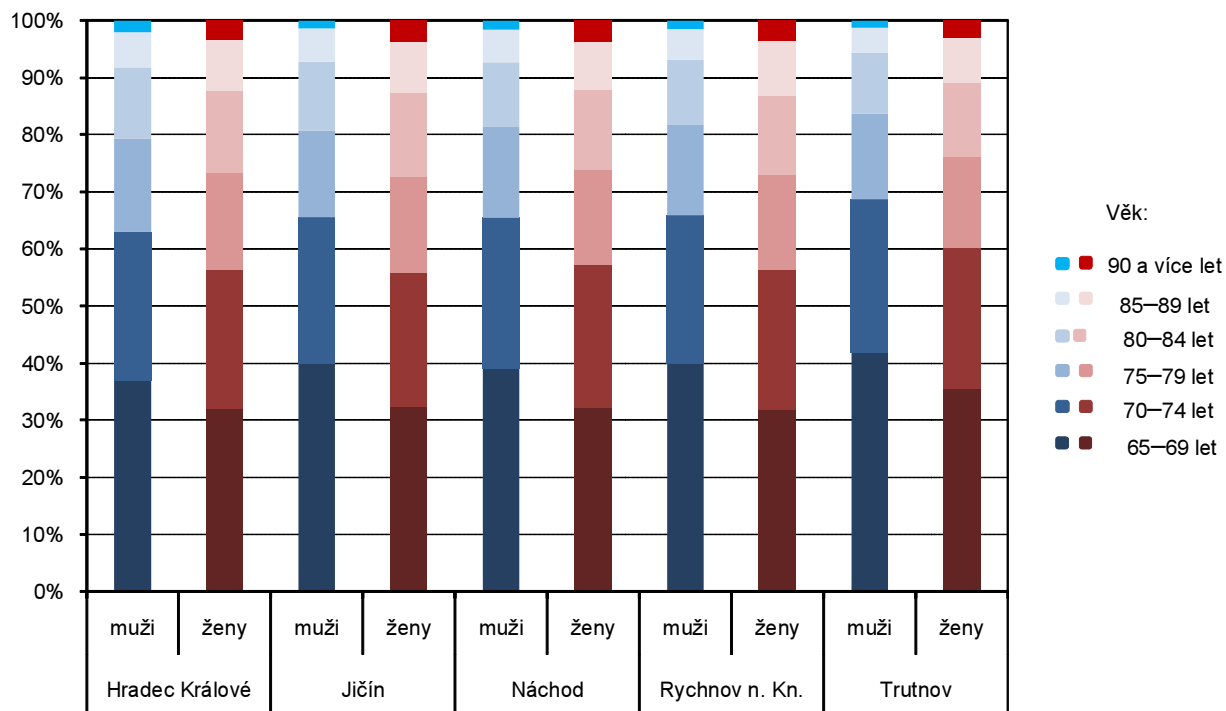
Tab. 1.1 Obyvatelstvo podle pohlaví, věku a okresů k 31. 12. 2014

	Celkem	z toho ve věku 65 a více let	v %	v tom ve věku (% z počtu 65 a více let)						
				65–69	70–74	75–79	80–84	85–89	90–94	95 a více
Muži										
Královéhradecký kraj	271 147	43 658	16,1	39,2	26,2	15,7	11,7	5,5	1,5	0,2
v tom okresy:										
Hradec Králové	79 303	13 356	16,8	37,0	26,0	16,4	12,5	6,1	1,8	0,2
Jičín	39 385	6 155	15,6	39,9	25,6	15,1	12,2	5,8	1,3	0,1
Náchod	54 590	8 932	16,4	39,0	26,4	15,9	11,4	5,7	1,4	0,2
Rychnov nad Kněžnou	39 035	6 037	15,5	39,9	26,0	15,8	11,4	5,4	1,3	0,1
Trutnov	58 834	9 178	15,6	41,9	26,8	15,0	10,7	4,4	1,1	0,1
Ženy										
Královéhradecký kraj	280 443	61 115	21,8	32,8	24,5	16,6	14,1	8,6	3,1	0,4
v tom okresy:										
Hradec Králové	83 505	18 742	22,4	32,0	24,4	16,9	14,4	8,9	3,1	0,3
Jičín	39 990	8 678	21,7	32,4	23,5	16,7	14,7	9,0	3,3	0,4
Náchod	56 540	12 410	21,9	32,0	25,2	16,7	14,1	8,3	3,3	0,5
Rychnov nad Kněžnou	39 891	8 257	20,7	31,8	24,6	16,5	13,9	9,6	3,3	0,4
Trutnov	60 517	13 028	21,5	35,5	24,7	15,9	13,2	7,7	2,7	0,4

Podíl seniorů mužů je vyšší než žen ve věkových skupinách 65–69 a 70–74 a od 75letých a starších převažují ženy. Toto rozložení podle pohlaví je ve všech okresech shodné. Určité rozdíly jsou mezi okresy v podílu věkových skupin seniorů. V okrese Trutnov je nejvyšší podíl mužů i žen ve věkové skupině 65–69 let a nejnižší ve všech věkových skupinách od 75 let.

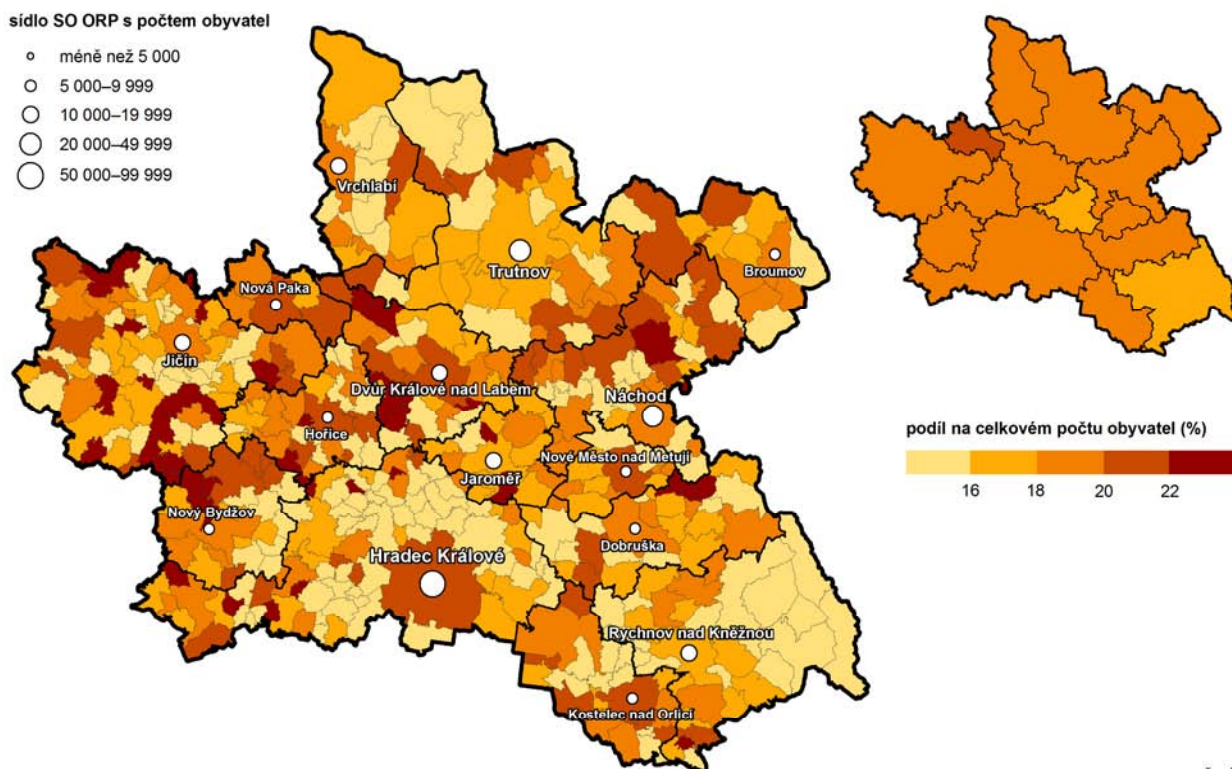

Graf 1.2 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle okresů, pohlaví a věku k 31. 12. 2014

V krajském městě Hradec Králové žilo na konci minulého roku 20 401 seniorů, což představuje dvě třetiny seniorů z celého okresu a pětinu seniorů celého kraje. Druhý největší počet seniorů podle obcí v počtu 5 550 osob bydlí ve městě Trutnov (čtvrtina obyvatel okresu a 5,3 % obyvatel kraje) a třetí místo patří Náchodu s 4 053 seniory (pětina obyvatel okresu a 3,9 % obyvatel kraje). V těchto dvou městech je i vyšší podíl 65–69letých a nejvyšší podíl 95letých a starších seniorů mezi velikostními skupinami obcí.

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle obcí a SO ORP Královéhradeckého kraje k 31. 12. 2014

Zdroj: ČSÚ

Tab 1.2 Věková struktura obyvatelstva kraje podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2014

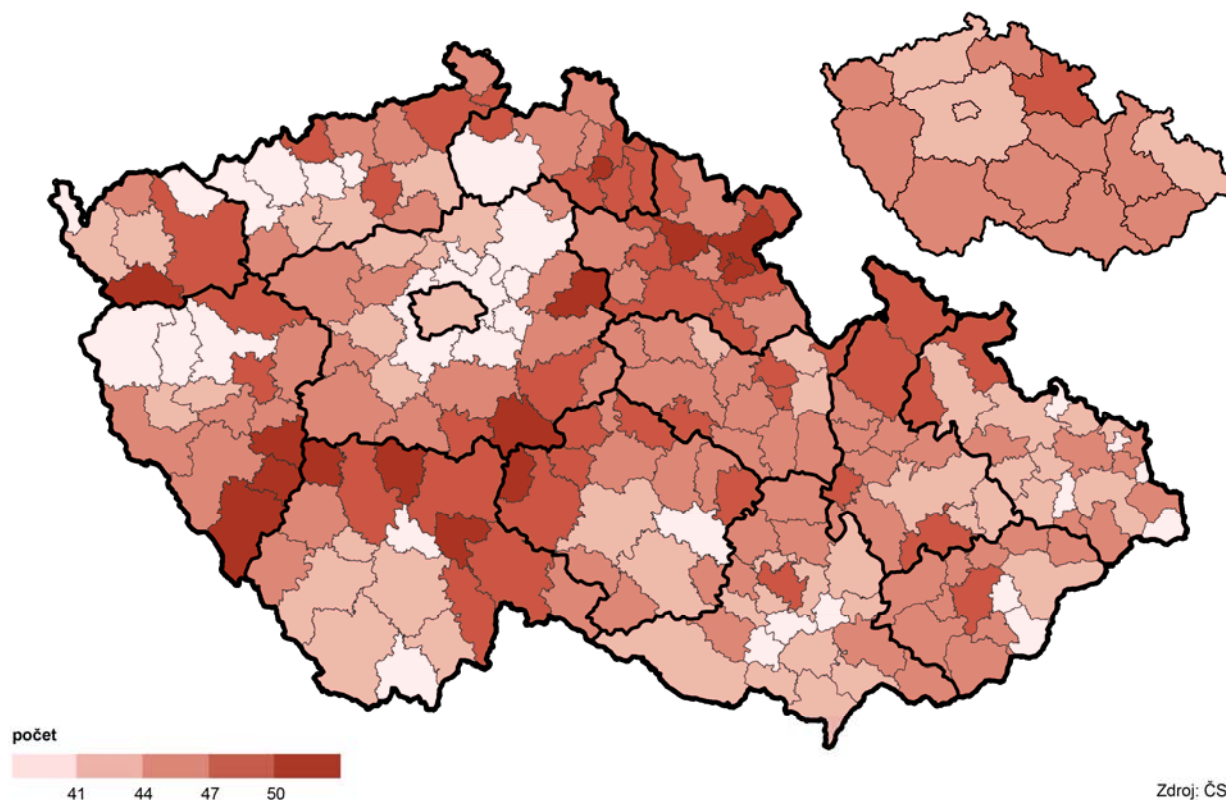
	Celkem	v tom obce s počtem obyvatel							
		do 199	200–499	500–999	1 000– –1 999	2 000– –4 999	5 000– –19 999	20 000– –49 999	50 000 a více
Počet obcí	448	100	174	95	36	21	19	2	1
Počet obyvatel	551 590	13 457	55 799	63 946	49 098	58 533	166 648	51 301	92 808
z toho ženy (%)	50,8	49,1	49,4	49,8	49,5	50,6	51,4	51,8	52,1
z celku ve věku (%):									
0–14 let	15,0	15,5	15,9	15,7	15,6	15,0	14,8	15,1	14,1
15–64 let	66,0	66,8	67,2	67,4	67,3	66,1	65,6	66,2	63,9
65 a více let	19,0	17,6	16,9	16,9	17,0	19,0	19,6	18,7	22,0
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	104 773	2 375	9 448	10 800	8 355	11 118	32 673	9 603	20 401
v tom ve věku (%):									
65–69 let	35,5	36,0	36,9	37,8	37,0	35,9	35,4	36,4	32,4
70–74 let	25,2	23,7	23,7	24,3	24,9	25,6	25,6	25,6	25,7
75–79 let	16,2	15,7	16,0	15,4	16,1	16,3	16,1	15,7	17,2
80–84 let	13,1	13,0	12,9	13,0	12,4	12,8	12,9	12,7	14,1
85–89 let	7,3	8,4	7,7	6,9	6,9	7,0	7,3	6,9	7,9
90–94 let	2,4	2,9	2,5	2,4	2,4	2,2	2,4	2,3	2,6
95 a více let	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,5	0,2
z toho ženy (%)	58,3	56,5	56,9	57,3	56,8	58,7	58,7	60,2	58,8
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	10 509	276	992	1 033	800	1 050	3 252	926	2 180
z toho ženy (%)	70,3	67,4	72,6	71,1	72,4	72,2	70,9	73,2	65,6
Index stáří ¹⁾	126,4	113,7	106,8	107,8	108,8	127,0	132,2	124,2	156,1
Index ekonomického zatížení ²⁾	51,6	49,6	48,8	48,3	48,5	51,4	52,5	51,0	56,4

¹⁾ Poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

²⁾ Poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

Podle velikostních skupin obcí v kraji je převážná většina venkovských obcí ve skupině do 2 000 obyvatel a města ve velikostní skupině nad 2 000 obyvatel, i když je v kraji deset měst s počtem obyvatel mezi 500 a 2 000 obyvateli.

Osoby ve věku 60 a více let na 100 osob ve věku 20–59 let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

Věkovou strukturu charakterizují také ukazatele **index stáří** a indexy závislosti. Index stáří udává počet osob 65 a více letých na 100 dětí ve věku 0–14 let. Královéhradecký kraj zaujímá **první místo mezi kraji** hodnotou 126,4 seniorů na 100 dětí a je nad celorepublikovým průměrem (117,4) o 8,9 procentních bodů. Následuje v pořadí kraj Zlínský (126,3) a Hl. město Praha (125,8).

Ekonomické zatížení produktivní složky obyvatelstva měříme pomocí indexů závislosti. Zastoupení starší populace osob 60 a víceletých v porovnání k osobám ve věku ekonomické aktivity 20–59 let je v Královéhradeckém kraji **nejvyšší mezi kraji**, což je 48,5 osob ve věku 60 a více let na 100 osob ve věku 20–59 let. To se projevuje i v poměrně rovnoměrném rozložení indexu po celém území kraje, jak je zobrazeno v předchozím kartogramu podle krajů a správních obvodů ORP. Nejvyšší byl tento index ve správních obvodech ORP Dvůr Králové nad Labem (52,8), Nové Město nad Metují (51,8) a Náchod (50,5) a naopak nejnižší ve správních obvodech Rychnov nad Kněžnou (44,2), Jaroměř (44,5) a Nový Bydžov (45,8). V největším správním obvodu Hradec Králové připadlo 50 osob ve věku 60 a více let na 100 osob ve věku 20–59 let.

Rodinný stav, národnost, víra

Další charakteristiky populace seniorů v kraji poskytují výsledky sčítání lidu, domů a bytů k 26. 3. 2011. Data byla poprvé zpracována podle místa obvyklého pobytu, tj. v místě, kde byla sčítaná osoba členem konkrétní domácnosti a kde obvykle bydlela. Proto jsou data získaná ze sčítání lidu odlišná od každoročních bilancí obyvatelstva, kde jsou započtení obyvatelé s trvalým či dlouhodobým pobytem. Podle výsledků sčítání mělo v kraji v roce 2011 obvyklý pobyt 92 020 obyvatel starších 65 let, z toho bylo 59,2 % žen, zatímco v celé populaci kraje 50,9 % žen. Z výsledků sčítání jsou k dispozici údaje o rodinném stavu, národnosti, víře i rodácích.

Podle **rodinného stavu** je u populace seniorů vyšší zastoupení ženatých a vdaných než u celé populace. Tři čtvrtiny mužů seniorů bylo ženatých a 14 % ovdovělých, žen bylo ovdovělých téměř polovina a dvě pětiny vdaných. Převaha vdov byla zaznamenána od věkové skupiny 75–79 let a od věkové skupiny 85–90 let byla většina žen vdovami. Z pohledu věkových skupin žila většina mužů v manželství ve věkových skupinách od 60 do 89 let, v nejvyšší věkové skupině převažovali vdovci.

Tab. 1.3 Senioři podle rodinného stavu, pohlaví a věku v Královéhradeckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Muži celkem	z toho				Ženy celkem	z toho			
		svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí		svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé
Počet obyvatel	268 967	116 871	119 169	25 224	7 091	278 949	94 482	118 494	31 563	34 060
v %	100,0	43,5	44,3	9,4	2,6	100,0	33,9	42,5	11,3	12,2
z toho ve věku 65 a více let	37 542	1 060	28 271	2 775	5 418	54 478	1 250	21 490	4 828	26 892
v %	100,0	2,8	75,3	7,4	14,4	100,0	2,3	39,4	8,9	49,4
v tom ve věku:										
65–69	14 104	3,5	79,2	10,9	6,3	16 967	2,3	58,9	12,1	26,7
70–74	8 961	2,5	80,1	7,0	10,4	11 990	2,4	48,7	9,2	39,7
75–79	7 097	2,2	76,6	5,1	16,2	10 503	1,9	34,5	7,3	56,3
80–84	4 837	2,5	66,8	3,7	26,9	8 758	2,2	18,4	6,5	72,9
85–89	2 072	2,3	52,2	3,2	42,3	4 857	3,0	7,8	5,6	83,6
90–94	400	4,0	40,3	1,8	53,8	1 128	3,0	3,5	5,3	87,9
95 a více let	71	4,2	26,8	1,4	67,6	275	2,9	0,7	1,8	94,2

V posledních letech roste v kraji podíl rozvádějících se manželů po dlouholetém společném soužití. Tato tendence je patrná i u nejstarších obyvatel, zejména v posledních dvou letech.

Tab. 1.4 Sňatky a rozvody seniorů Královéhradeckého kraje v letech 2005 až 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Sňatky podle bydliště ženicha									
Celkem	2 706	2 738	2 964	2 738	2 421	2 484	2 347	2 337	2 268	2 508
z toho ve věku ženicha 65 a více let	29	22	34	31	37	30	18	27	36	36
v %	1,1	0,8	1,1	1,1	1,5	1,2	0,8	1,2	1,6	1,4
z toho ve věku nevěsty 65 a více let	13	8	13	15	11	9	6	6	21	14
v %	0,5	0,3	0,4	0,5	0,5	0,4	0,3	0,3	0,9	0,6
	Rozvody									
Celkem	1 716	1 692	1 736	1 515	1 597	1 640	1 459	1 354	1 543	1 379
z toho ve věku muže 65 a více let	14	14	17	12	21	29	24	27	42	49
v %	0,8	0,8	1,0	0,8	1,3	1,8	1,6	2,0	2,7	3,6
z toho ve věku ženy 65 a více let	9	10	8	3	11	12	8	18	29	21
v %	0,5	0,6	0,5	0,2	0,7	0,7	0,5	1,3	1,9	1,5

Otázka národnosti a víry byla ve sčítání ponechána na vůli obyvatel. Respondenti údaje nemuseli vyplnit, proto jsou výsledky ovlivněny touto skutečností a struktura odpovědí je proto počítána na zjištěné odpovědi. **Národnost** neuvedla čtvrtina obyvatel kraje, u seniorů to byla necelá pětina. V Královéhradeckém kraji je vyšší zastoupení české národnosti než v průměru České republiky a zůstalo stejnorodé jako v předchozím sčítání. U seniorů bylo zastoupení české národnosti také nejčastější.

Tab. 1.5 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle národnosti, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	92 020	37 542	54 478	31 071	20 951	17 600	22 398
z toho národnost:							
česká	71 448	77,6	77,6	76,7	76,9	77,9	79,4
moravská	128	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
maďarská	116	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
německá	765	0,8	0,8	0,7	1,0	0,9	0,8
polská	198	0,1	0,3	0,4	0,2	0,1	0,1
ruská	28	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
slovenská	1 582	1,6	1,8	2,0	1,9	1,4	1,3
ukrajinská	62	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1
vietnamská	6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
neuvedeno	17 641	18,5	19,7	18,8	18,6	18,5	20,7

K náboženskému vyznání se při sčítání 2011 v kraji vyjádřilo 46 % obyvatel, u seniorů to bylo obdobné, a to 44 %. Většina seniorů, která se přihlásila k církvi, se hlásila z více než dvou třetin k římskokatolickému vyznání.

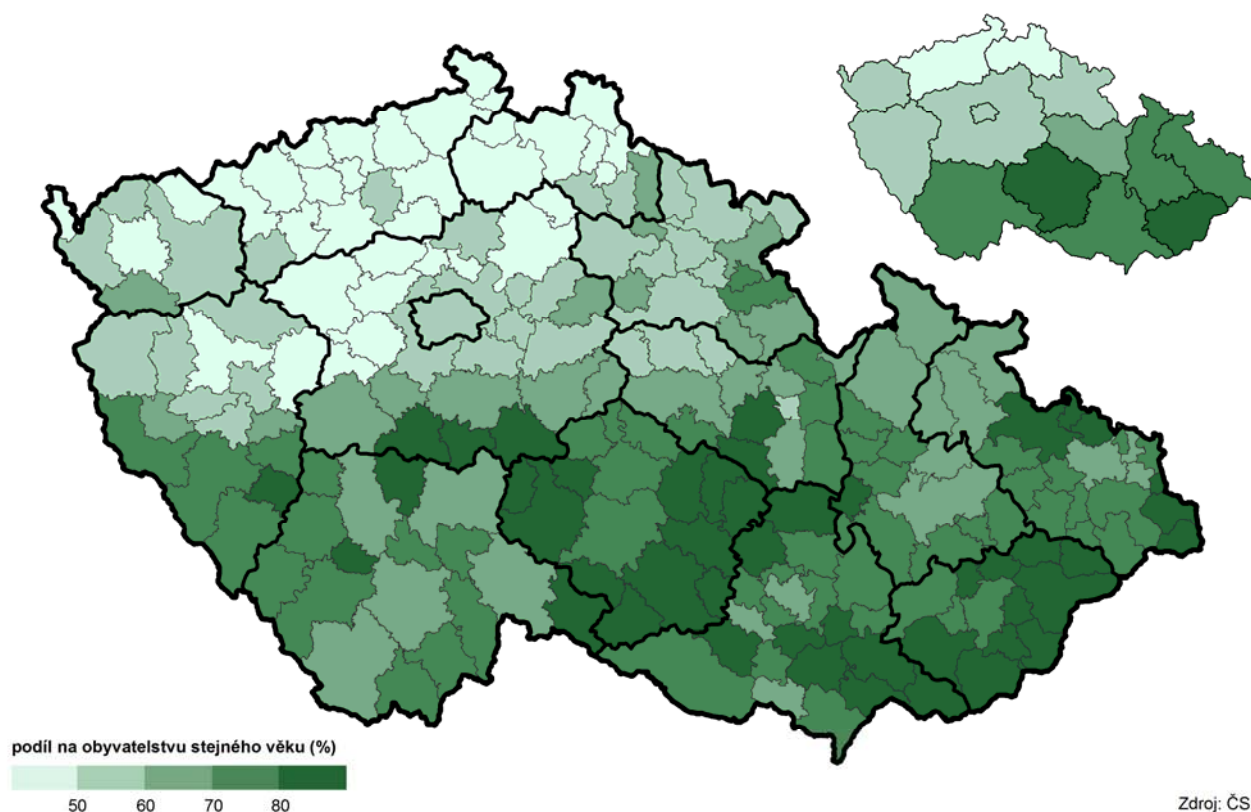
Tab. 1.6 Seniori ve věku 65 a více let podle náboženské víry, pohlaví a věku v Královéhradeckém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	92 020	40,8	59,2	33,8	22,8	19,1	24,3
z toho:							
věřící - nehlásící se k církvi	7,9	12,0	5,2	8,7	7,7	7,8	7,3
věřící - hlásící se k církvi	25,4	39,3	15,7	20,4	26,5	28,2	28,9
z toho:							
Církev československá husitská	12,6	13,2	11,5	10,4	10,9	13,4	15,6
Církev římskokatolická	69,5	68,5	71,2	69,0	72,3	70,5	66,7
Česobratrská církev evangelická	4,4	4,3	4,5	4,7	3,9	4,0	4,7
bez náboženské víry	22,7	29,6	18,0	25,3	21,1	21,4	21,8
neuvedeno	44,0	64,2	30,0	45,6	44,8	42,6	42,0

Věřící obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011
(z osob s uvedeným vztahem k víře)

Zdroj: ČSÚ

Dlouhodobá migrace, stěhování

Výsledky sčítání lidu poskytly také porovnání místa narození se současným bydlištěm seniorů. Jednalo se o bydliště matky v době narození sčítané osoby, které je podle metodiky sčítání obvykle totožné s prvním bydlištěm, kde sčítaná osoba po narození žila. Jako **rodáci** byli sečteni ti, u nichž bylo místo současného pobytu stejné jako bydliště matky v době jejich narození. U těchto výsledků bylo velmi málo nezjištěných údajů.

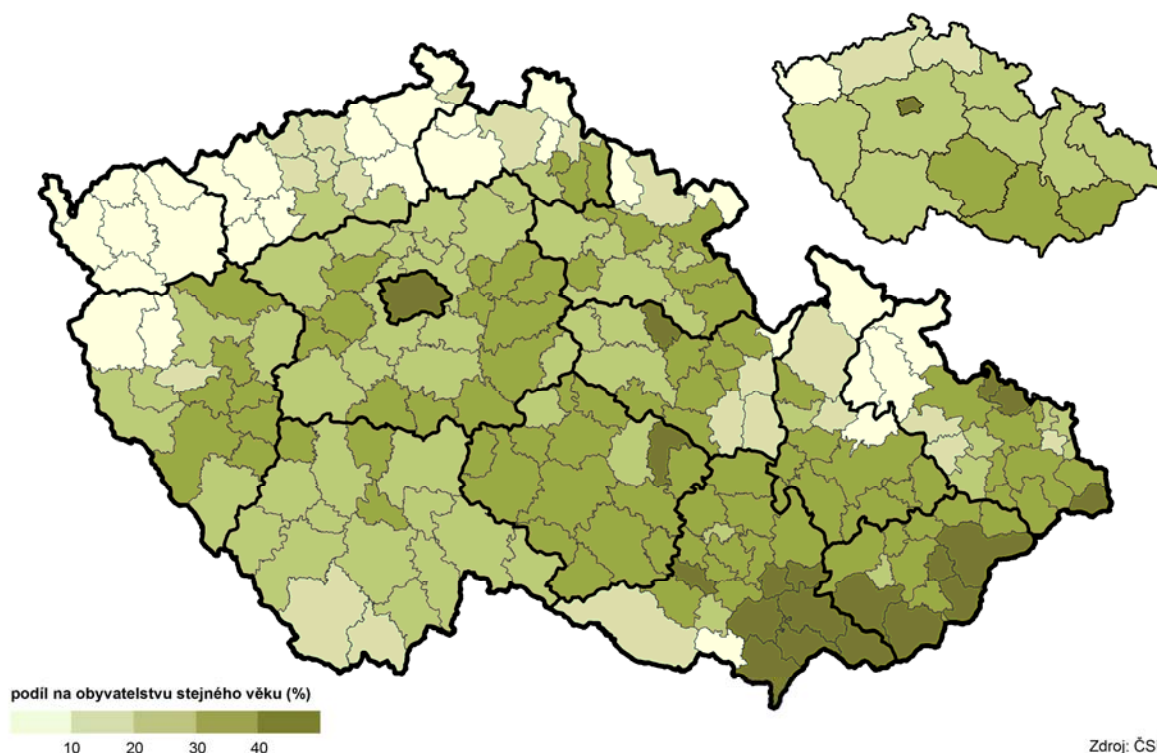
Tab. 1.7 Seniori podle místa bydliště matky v době narození, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	92 020	40,8	59,2	33,8	22,8	19,1	24,3
v tom:							
narození v České republice	84 988	91,6	93,5	92,8	91,7	93,0	91,8
z toho:							
v obci bydliště	24 542	27,2	31,2	29,5	28,7	28,3	28,7
v jiné obci okresu	17 002	21,2	18,4	19,7	20,4	20,0	20,0
v jiném okrese kraje	11 890	14,3	13,6	14,0	14,6	14,1	13,2
v jiném kraji	22 223	26,1	26,2	26,9	25,8	26,0	25,5
narození v zahraničí	6 834	8,2	6,3	7,1	8,1	6,8	7,8
z toho ve Slovenské republice	4 352	63,3	64,4	62,6	64,8	65,9	62,5
nezjištěno	198	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3

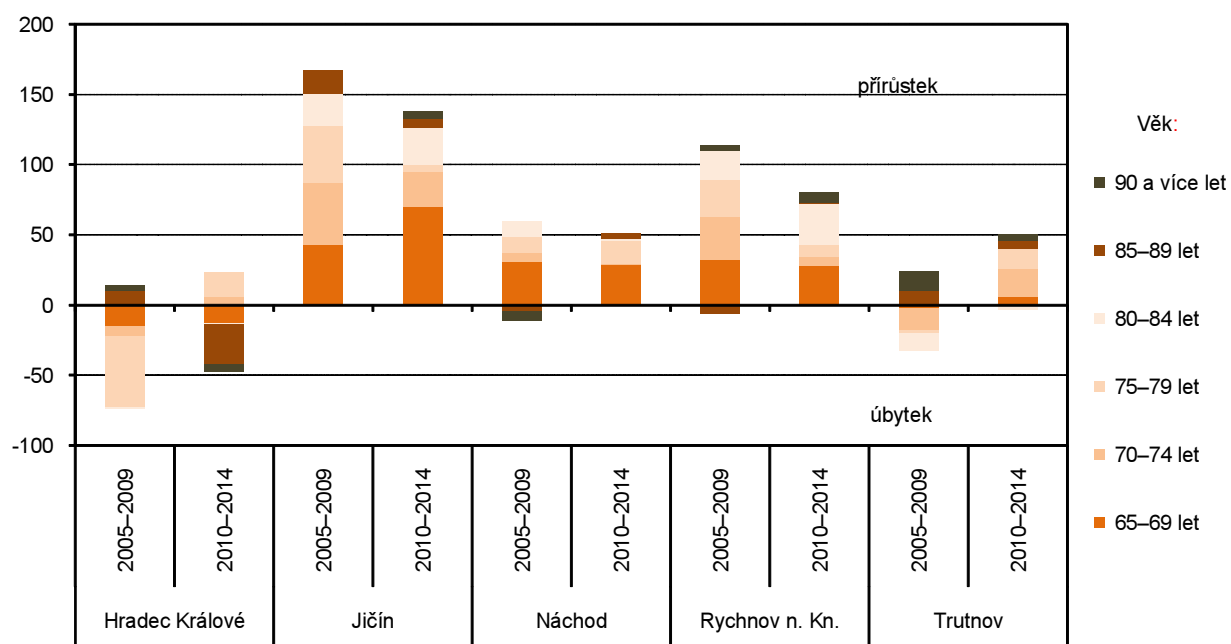
Silné pouto k místu svého narození v kraji přetrvává. Podle sčítání 2011 žilo ve své rodné obci 45,6 % obyvatel. Muži mají větší fixaci na místo narození, ženy ve větší míře následují po sňatku manžela do místa bydliště. Mezi hlavní rozdíly mezi mladou a starší generací patřilo vyšší zastoupení osob ve věku 65 a více let pocházejících ze zahraničí. Místo narození mimo Českou republiku uvedlo 7,4 % seniorů, téměř ze dvou třetin pocházeli ze Slovenské republiky.

Rodáci ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011
(ze zjištěných hodnot)

Na základě demografických výsledků o migraci obyvatel nedošlo v Královéhradeckém kraji k žádné velké **migraci seniorů**. V posledních deseti letech došlo u seniorů k mírnému přírůstku vlivem stěhování a v jednotlivých letech bylo migrační saldo většinou podobné a pohybovalo se mezi 20 až 69 osobami.

Graf 1.3 Přírůstek (úbytek) seniorů stěhovaním podle okresů a věku v letech 2005–2009 a 2010–2014

Tab. 1.8 Stěhování seniorů kraje podle věku v letech 2005 až 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Přistěhovalí										
Celkem	6 100	6 787	8 208	6 595	5 086	5 051	4 070	4 278	4 098	4 397
z toho ve věku 65 a více let	254	246	227	274	227	236	256	269	270	302
v %	4,2	3,6	2,8	4,2	4,5	4,7	6,3	6,3	6,6	6,9
v tom ve věku:										
65–69 let	62	50	50	70	75	68	79	93	90	102
70–74 let	48	59	40	49	35	46	54	55	49	59
75–79 let	55	50	50	53	35	46	42	42	40	44
80–84 let	52	38	50	60	40	50	52	44	51	46
85–89 let	20	32	25	32	36	21	24	21	28	31
90 a více let	17	17	12	10	6	5	5	14	12	20
Vystěhovalí										
Celkem	4 725	5 312	6 175	5 015	5 554	5 118	4 458	4 830	4 668	4 620
z toho ve věku 65 a více let	186	178	207	199	202	167	220	201	211	239
v %	3,9	3,4	3,4	4,0	3,6	3,3	4,9	4,2	4,5	5,2
v tom ve věku:										
65–69 let	39	52	35	47	45	56	68	49	56	83
70–74 let	38	33	34	41	27	31	32	37	49	55
75–79 let	46	37	51	39	44	29	28	35	36	25
80–84 let	33	32	45	39	50	29	53	41	33	35
85–89 let	19	16	30	26	27	16	29	30	30	30
90 a více let	11	8	12	7	9	6	10	9	7	11
Přírůstek (úbytek) stěhováním										
Celkem	1 375	1 475	2 033	1 580	-468	-67	-388	-552	-570	-223
z toho ve věku 65 a více let	68	68	20	75	25	69	36	68	59	63
v tom ve věku:										
65–69 let	23	-2	15	23	30	12	11	44	34	19
70–74 let	10	26	6	8	8	15	22	18	-	4
75–79 let	9	13	-1	14	-9	17	14	7	4	19
80–84 let	19	6	5	21	-10	21	-1	3	18	11
85–89 let	1	16	-5	6	9	5	-5	-9	-2	1
90 a více let	6	9	0	3	-3	-1	-5	5	5	9
Vnitrokrajské stěhování										
Celkem	7 864	8 492	9 316	9 225	8 466	8 978	8 724	8 971	9 130	9 073
z toho ve věku 65 a více let	519	497	459	443	448	425	444	494	538	534
v %	6,6	5,9	4,9	4,8	5,3	4,7	5,1	5,5	5,9	5,9

Úmrtnost, příčiny smrti, naděje dožití

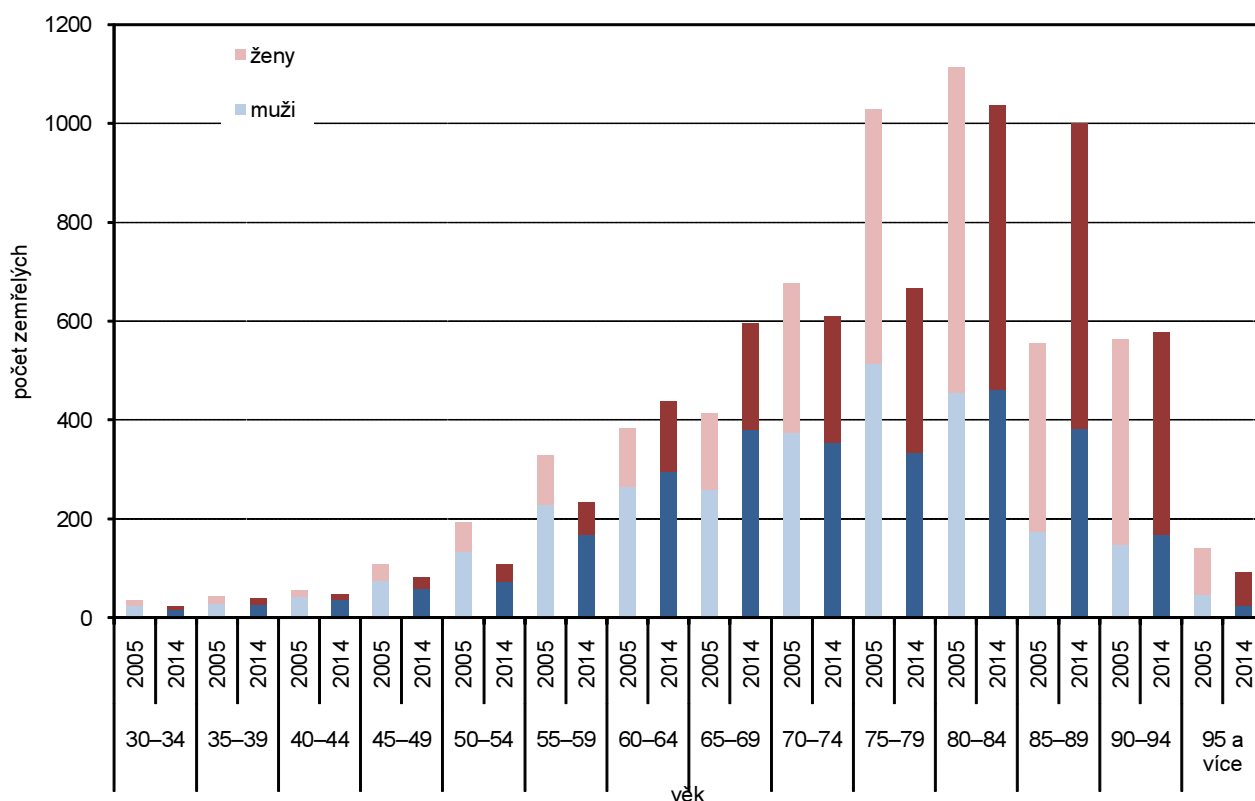
Roční počet zemřelých se v uplynulých deseti letech pohyboval v kraji mezi 5 526 a 5 918 osobami podle vývoje nemocnosti v jednotlivých letech. Nárůst podílu zemřelých ve věku 65 a více let pokračuje vzhledem k rostoucímu podílu seniorů ovlivněném populačně silnějšími ročníky. Největší podíl úmrtí seniorů po celé desetiletí připadlo na věkovou skupinu 80–84 let. Zatímco před deseti lety bylo nejméně zemřelých seniorů 65–69letých v loňském roce vzrostl jejich podíl téměř o 4 procentní body.

Tab. 1.9 Zemřelí ve věku 65 a více let podle věku v letech 2005 až 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zemřelí ve věku 65 a více let	4 492	4 443	4 382	4 284	4 676	4 362	4 595	4 709	4 901	4 580
v tom (%):										
muži	43,9	43,5	43,6	43,9	45,0	46,2	45,8	46,4	45,9	45,9
ženy	56,1	56,5	56,4	56,1	55,0	53,8	54,2	53,6	54,1	54,1
v tom ve věku (%):										
65–69 let	9,2	9,9	11,3	11,1	11,5	11,8	12,4	12,8	13,3	13,0
70–74 let	15,1	15,6	13,8	13,3	12,1	12,4	12,5	13,4	12,2	13,3
75–79 let	22,9	22,1	19,9	20,8	18,2	18,8	17,5	16,8	14,9	14,6
80–84 let	24,8	24,9	26,0	26,0	25,2	25,9	24,4	22,0	23,5	22,6
85–89 let	12,3	14,9	18,1	19,0	22,9	21,2	21,5	22,6	22,1	21,8
90 a více let	15,7	12,7	10,9	9,8	10,0	9,9	11,7	12,5	13,9	14,7

Úmrtnost je základní demografický proces pro stanovení trendu vývoje počtu obyvatel v dalších letech. Z hlediska pohlaví byl vývoj úmrtnosti v neprospěch mužů a jejich zastoupení se v čase zvyšovalo. V nejvyšších věkových skupinách 85letých a starších výrazněji převažovaly ženy.

Graf 1.4 Zemřelí obyvatelé Královéhradeckého kraje podle věku a pohlaví v roce 2005 a 2014

Nemoci oběhové soustavy patřily z hlediska velikostních skupin obcí mezi častější důvody úmrtí seniorů ve venkovských obcích než ve větších městech. Ve třech největších městech kraje nad 20 tisíc obyvatel Hradci Králové, Trutnově a Náchodě byl naopak vyšší podíl úmrtí na nemoci dýchací soustavy.

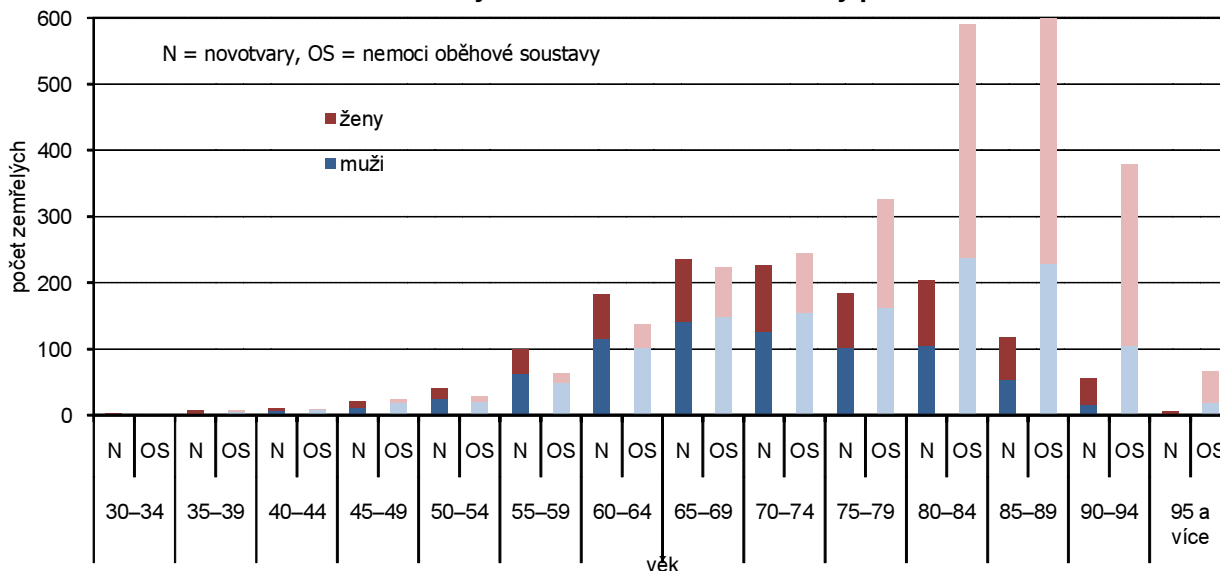
Tab. 1.10 Zemřelí podle věku, příčin smrti a velikostních skupin obcí v roce 2014

	Celkem	v tom s počtem obyvatel							
		do 199	200–499	500–999	1 000– –1 999	2 000– –4 999	5 000– –19 999	20 000– –49 999	50 000 a více
Zemřelí	5 614	125	554	618	440	657	1 715	510	995
z toho ve věku 65 a více let	4 580	105	464	491	350	522	1 389	419	840
v %	81,6	84,0	83,8	79,4	79,5	79,5	81,0	82,2	84,4
v tom ve věku (%):									
65–69 let	13,0	8,6	13,1	12,8	16,0	13,0	14,0	13,8	10,4
70–74 let	13,3	12,4	12,1	12,4	13,4	15,9	14,0	11,7	12,6
75–79 let	14,6	13,3	11,0	14,9	16,3	16,1	14,8	12,6	15,4
80–84 let	22,6	25,7	26,7	23,2	21,1	20,7	21,5	18,9	25,1
85–89 let	21,8	27,6	23,7	21,2	20,6	19,9	20,7	25,8	22,1
90 a více let	14,7	12,4	13,4	15,5	12,6	14,4	15,0	17,2	14,4
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (%):									
novotvary	23,1	21,0	22,0	21,6	23,1	21,6	23,5	23,6	24,6
nemoci oběhové soustavy	53,8	57,1	55,2	56,6	54,3	55,2	53,3	50,1	52,9
nemoci dýchací soustavy	5,4	4,8	5,0	5,5	5,4	3,8	5,5	6,0	6,4
vnější příčiny	2,9	1,9	2,8	2,4	2,6	2,9	3,2	3,3	2,5

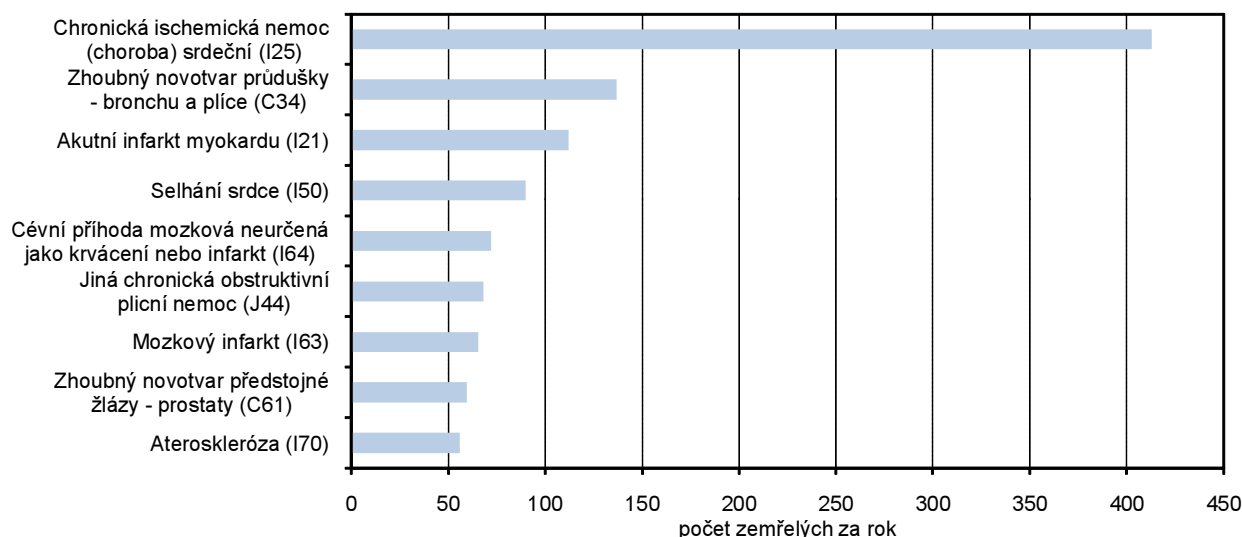
Mezi zemřelými seniory stejně jako v celé populaci zůstávají nejčastější příčinou úmrtí **onemocnění oběhové soustavy**. Stojí za více než polovinou úmrtí v kraji a v roce 2014 na toto onemocnění zemřelo 53,8 % osob 65letých a starších tj. 2 466 osob. Příčiny úmrtí na novotvary převládají u mladších osob a s přibývajícím věkem klesají.

Graf 1.5 Zemřeli na novotvary a nemoci oběhové soustavy podle věku v roce 2014

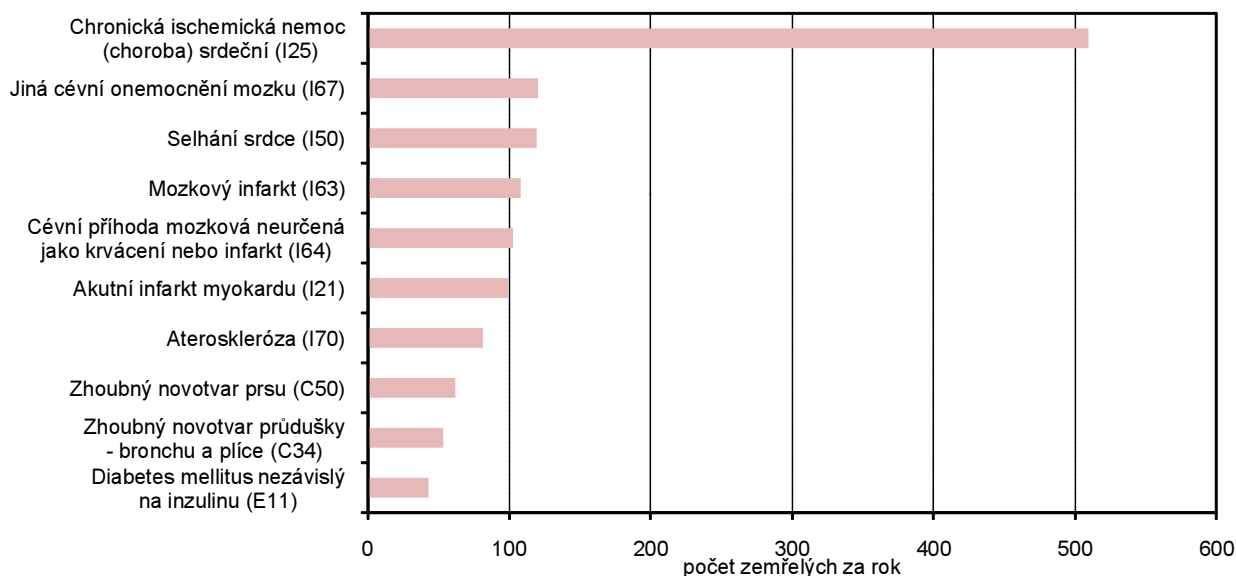
Podle podrobného seznamu mezinárodní klasifikace nemocí byla nejčastějším důvodem úmrtí **chronická ischemická choroba srdeční**, která několikanásobně překonala další příčiny. Ročně na ní umíralo průměrně 923 seniorů, následovaly nemoci plic a srdce. Z onemocnění oběhové soustavy to byl infarkt myokardu, selhání srdce a cévní příhoda mozková. Z novotvarů byl nejčastějším důvodem zhoubný novotvar průdušky a plic, z nemocí dýchací soustavy byla nejčastěji uvedena pneumonie, tj. zápal plic, a jiná chronická obstrukční plicní nemoc. Mezi staršími se také častěji vyskytovala ateroskleróza, Alzheimerova nemoc a cukrovka.

Graf 1.6 Hlavní příčiny úmrtí seniorů mužů v Královéhradeckém kraji (roční průměr 2011 až 2014)

Mezi hlavní příčiny úmrtí seniorů mužů patřila v letech 2011 až 2014 chronická ischemická nemoc srdeční, zemřelo na ni ročně v průměru 413 mužů. Druhou nejčastější příčinou byl zhoubný novotvar průdušky a plic s ročním průměrným počtem 137 zemřelých a třetí byl akutní infarkt myokardu s průměrným ročním počtem 112 zemřelých.

Graf 1.7 Hlavní příčiny úmrtí senierek v Královéhradeckém kraji (roční průměr 2011 až 2014)

Hlavní příčinou úmrtí senierek byla v letech 2011 až 2014 také chronická ischemická nemoc srdeční, zemřelo na ni ročně v průměru 510 žen. Druhou nejčastější příčinou bylo jiné cévní onemocnění mozku s průměrným ročním počtem 120 zemřelých a třetí bylo selhání srdce s průměrným ročním počtem rovněž 120 zemřelých. Mezi deset nejčastějších příčin úmrtí u žen patřila cukrovka s průměrným ročním úmrtím 43 osob.

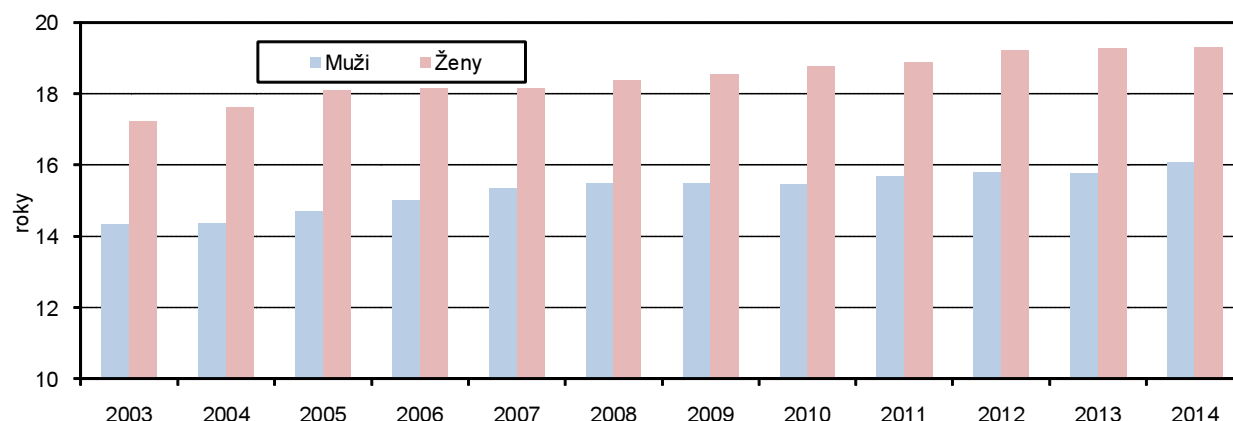
Tab. 1.11 Zemřelí podle místa úmrtí a velikostních skupin obcí v roce 2014

	Celkem	v tom podle místa úmrtí (%)							
		doma	ve zdrav. zařízení lůžkové péče	ve zdrav. zařízení poskyt. jiné formy zdr. péče	na ulici, veřejném místě	při převozu do zdrav. zařízení	v zařízení sociálních služeb	jinde	nezjištěno
Zemřelí	5 614	19,6	64,2	0,7	1,7	0,5	7,9	2,9	2,4
z toho ve věku 65 a více let	4 580	18,4	65,8	0,7	0,7	0,5	9,5	2,2	2,4
v tom muži	2 104	20,6	67,1	0,6	1,1	0,4	5,3	2,4	2,5
ženy	2 476	16,5	64,7	0,8	0,3	0,5	13,0	2,0	2,3
v tom podle velikosti obce:									
do 199 obyvatel	105	23,8	64,8	1,0	0,0	1,9	2,9	1,9	3,8
200–499 obyvatel	464	21,6	64,0	0,2	0,2	1,1	7,8	3,0	2,2
500–999 obyvatel	491	17,5	69,0	0,0	0,4	0,4	7,7	2,6	2,2
1 000–1 999 obyvatel	350	19,7	69,4	1,1	0,3	0,0	7,4	0,3	1,7
2 000–4 999 obyvatel	522	17,8	63,4	1,1	1,1	0,2	10,7	2,5	3,1
5 000–19 999 obyvatel	1 389	17,2	66,5	0,7	0,8	0,5	10,0	2,0	2,3
20 000–49 999 obyvatel	419	17,2	67,3	1,0	0,5	0,2	9,5	2,1	2,1
50 000 a více obyvatel	840	18,9	63,0	0,8	1,0	0,4	11,3	2,3	2,4

Stabilní životní podmínky v Královéhradeckém kraji se odrážejí pozitivně v naději na dožití, kde kraj dosahuje příznivých výsledků. Kraj má v současnosti nejvyšší průměrný věk obyvatel mezi kraji a zároveň jednu z nejvyšších **nadějí dožití** mužů i žen při narození. U mužů je to mezi kraji 3. místo a u žen 5. místo. Posunem úmrtnosti do vyššího věku dlouhodobě roste naděje dožití. Je to i základní ukazatel využívaný při výpočtu projekce obyvatel kraje. Ukazatel naděje dožití vyjadřuje průměrný počet let, který má naději prožít osoba v daném věku při zachování řádu úmrtnosti sledovaného období daného úmrtnostní tabulkou. Počítá se každoročně za Českou republiku, za kraje za dvouletá období a za okresy a správní obvody za pětiletá období kvůli vyloučení nahodilých výkyvů.

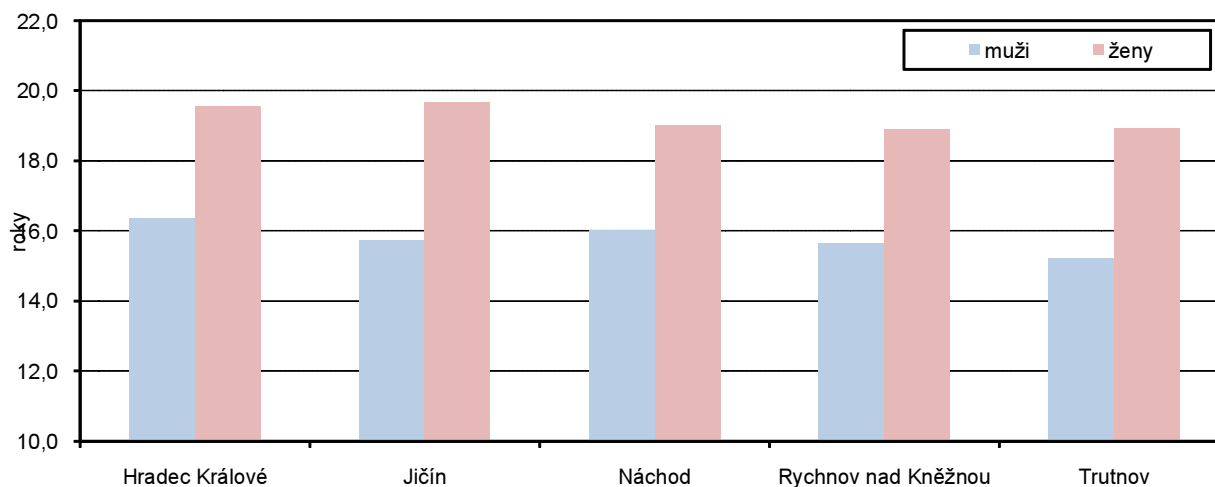

Graf 1.8 Naděje dožití seniorů Královéhradeckého kraje v období 2003–2014 (dvouleté průměry)

Stejně jako v celé republice i v Královéhradeckém kraji hodnota tohoto ukazatele dlouhodobě roste a je nad celostátním průměrem. Za uplynulých deset let vzrostla naděje dožití u mužů ve věku 65 let z 14,70 na 16,07 roků, tj. o 1,37 roků a u 65letých žen z 18,10 roků na 19,30 roků, tj. o 1,20 roků. Znamená to, že muž ve věku 65 let, kterého dosáhl v roce 2013 nebo 2014 má naději prožít dalších téměř 16 let a žena více než 19 let. Ve věku 75 let by muž mohl žít dalších 9,3 roků, žena 11 roků a ve věku 85 let má muž naději prožít dalších 4,7 roků a žena 5,5 roků.

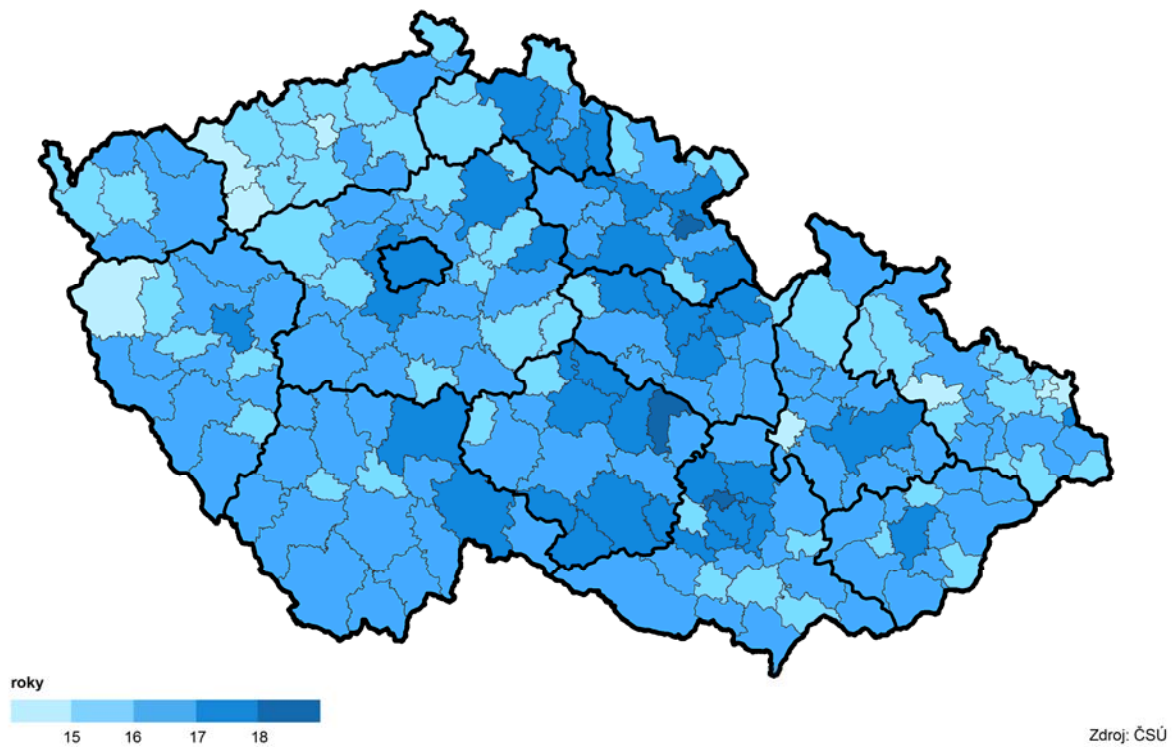
Graf 1.9 Naděje dožití osob ve věku 65 let v okresech Královéhradeckého kraje v období 2009–2013

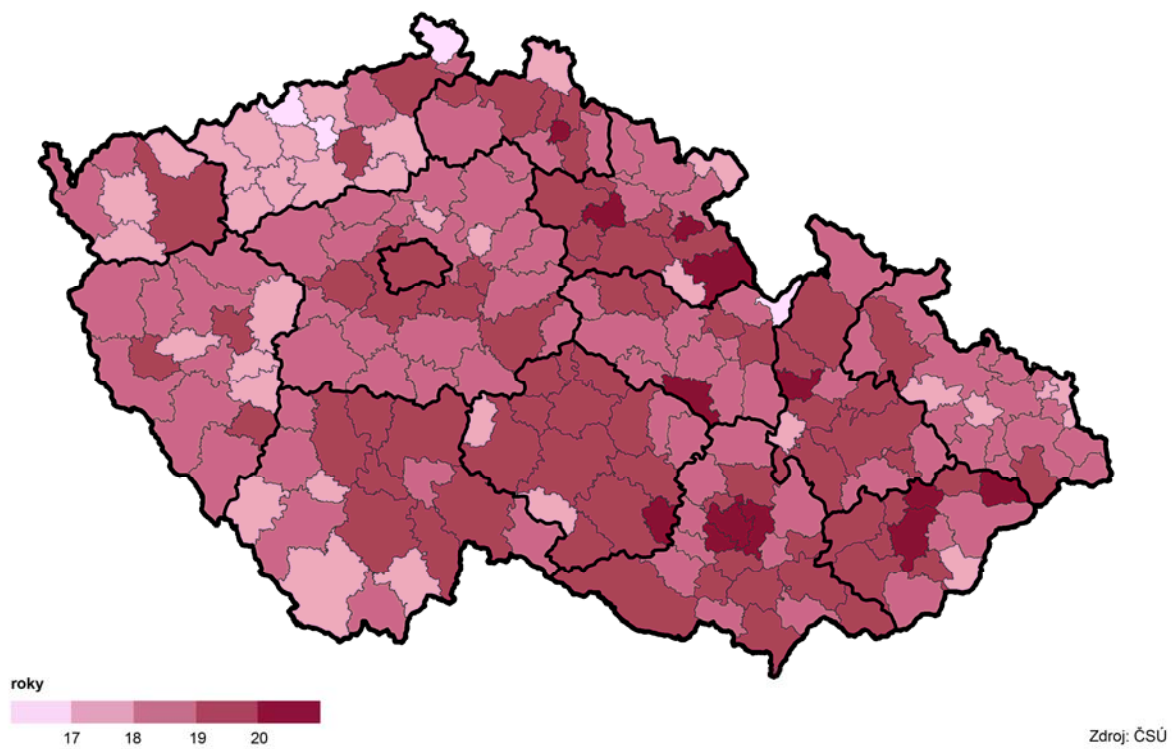
Z územního hlediska podle okresů nejsou v kraji významné rozdíly. Nejvyšší naději na dožití má muž v okrese Hradec Králové a žena v okrese Jičín. Naopak nejnižší naději na dožití má muž v okrese Trutnov a žena v okrese Rychnov nad Kněžnou a Trutnov.

Po Hl. městě Praze a Kraji Vysočina má Královéhradecký kraj třetí nejvyšší naději dožití při narození u mužů, u žen je v tomto ukazateli pátý nejlepší.

Naděje dožití mužů ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

Naděje dožití žen ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

Projekce obyvatelstva

Královéhradecký kraj bude mít i v polovině století půl miliónu obyvatel, jak vyplynulo z poslední **projekce obyvatel krajů** zpracované ČSÚ. V roce 2050 bude v kraji žít téměř o desetinu obyvatel méně, což představuje zhruba 50 tisíc osob. Obyvatel ve vyšších věkových kategoriích bude přibývat a počet seniorů vzroste ze stávajících 105 tisíc na 162 tisíc osob.

Podle výsledků projekce obyvatel v kraji přibude za deset let 25 tisíc seniorů a do poloviny století téměř 60 tisíc seniorů, tj. nárůst o více než polovinu. Největší změny nastanou ve věkové struktuře obyvatel, kdy ze současného podílu 19 % dojde k očekávanému zvýšení o 13 procentních bodů. Do roku 2050 se zvýší podíl 65 a víceletých osob v populaci Královéhradeckého kraje téměř na třetinu, hranici 20 % by měl tento podíl překonat již za dva roky a hranici 30 % v roce 2041. Průměrný věk obyvatel vzroste o sedm let, ze současných 41,8 let na 48,8 let.

Tab. 1.12 Věková struktura obyvatelstva podle projekce (k 1. 1.)

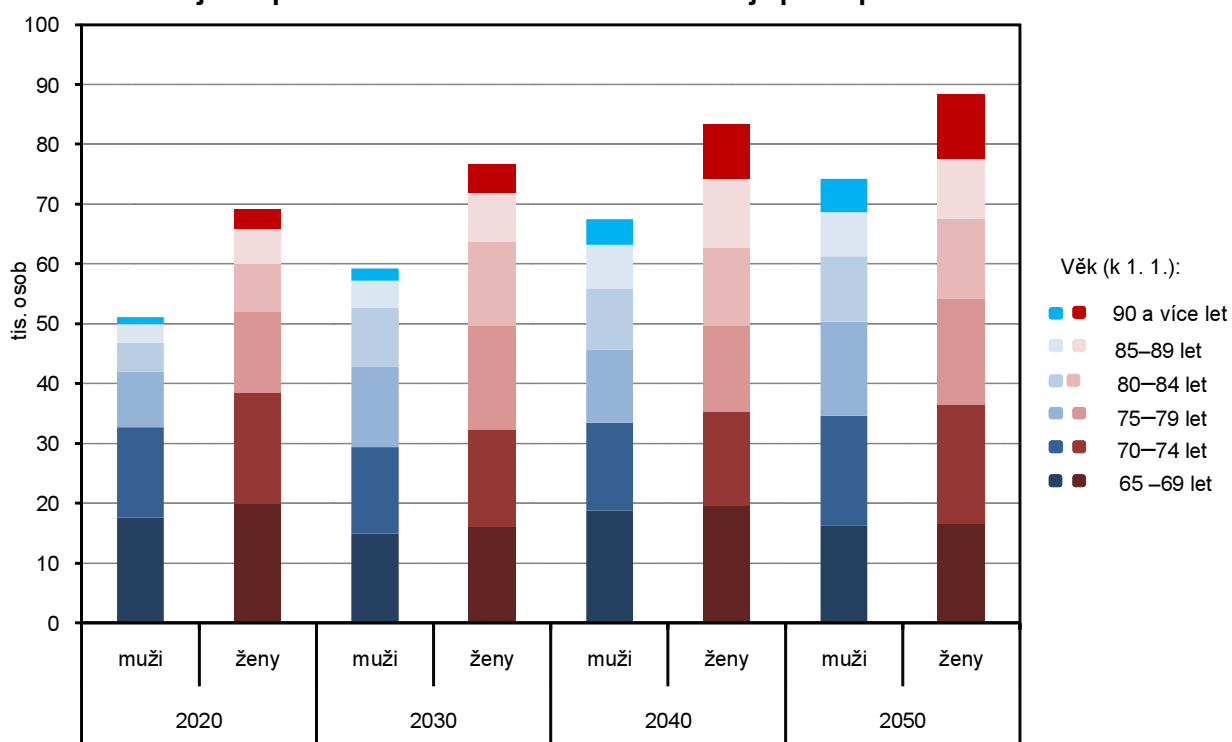
Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (130052-14)

	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Obyvatelstvo celkem (k 1. 1.)	547 610	542 655	536 601	529 229	520 906	512 299	503 750
z toho ve věku 65 a více let	120 259	129 743	135 840	141 427	150 867	160 529	162 494
v %	22,0	23,9	25,3	26,7	29,0	31,3	32,3
v tom ve věku (%):							
65–69 let	31,3	25,5	22,8	22,8	25,4	24,9	20,2
70–74 let	28,0	26,6	22,7	20,6	20,2	22,6	23,5
75–79 let	18,8	22,6	22,6	19,6	17,6	17,4	20,6
80–84 let	10,9	13,9	17,7	18,1	15,5	14,2	14,9
85–89 let	7,2	6,8	9,4	12,2	12,5	10,9	10,8
90 a více let	3,8	4,5	4,9	6,7	8,9	10,0	10,0

Poznámka: Základní výsledky projekce jsou ve větším detailu uvedeny v tabulkové příloze.

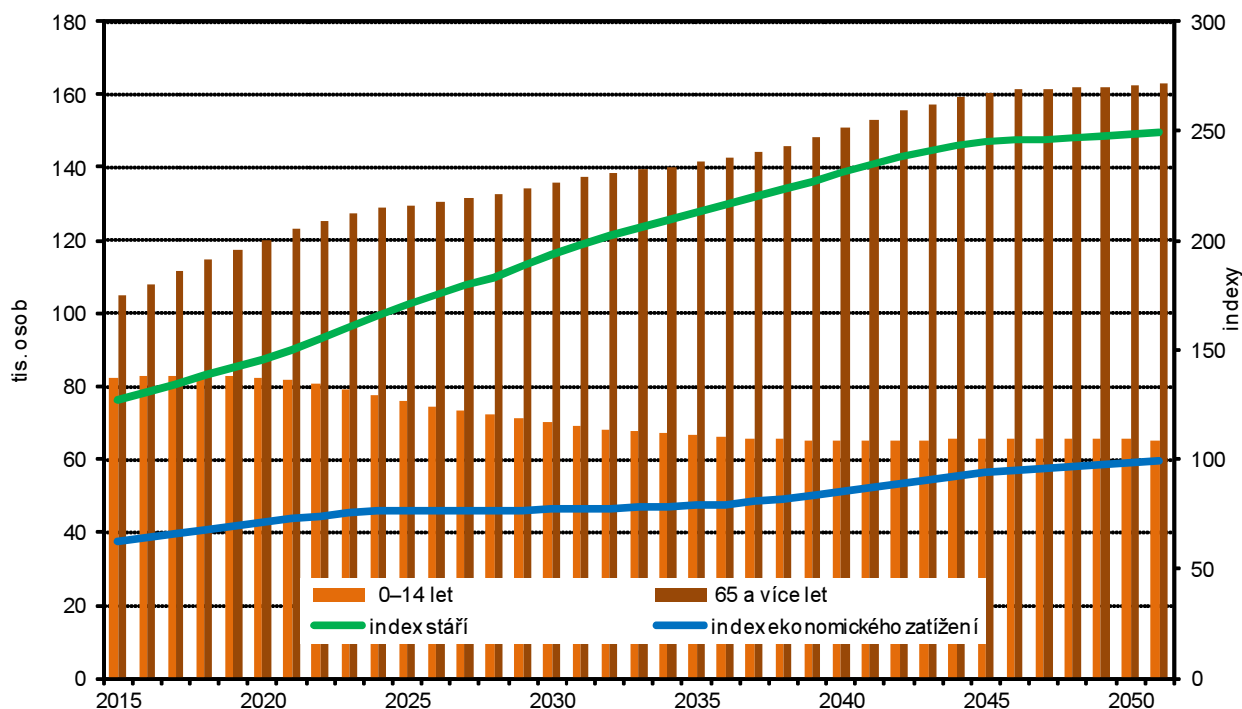
U věkových skupin seniorů poroste podíl osob ve vyšších věkových skupinách, výrazně vzroste zastoupení osob 85letých a starších a u 90letých a starších seniorů zejména od 40tých let tohoto století. Nejčetnější věkovou skupinou budou za deset let stále obě pětileté skupiny 70letých osob. Z hlediska pohlaví se očekává vyšší růst počtu mužů než žen, zejména 85letých a starších.

Graf 1.10 Projekce počtu seniorů Královéhradeckého kraje podle pohlaví a věku do roku 2050

Královéhradecký kraj patří v současné době mezi polovinu krajů, které ztrácí obyvatelstvo. Zpracovaná projekce nadále potvrdila, že Královéhradecký kraj je populačně stabilní s projevem obecného procesu stárnutí obyvatelstva České republiky. V projektovaném období se předpokládá zvýšení naděje dožití při narození u mužů na 83,7 roku a u žen na 88,5 roku.

Graf 1. 11 Projekce počtu obyvatel Královéhradeckého kraje ve věku 0–14 a 65 a více let, vývoj indexů stáří a ekonomického zatížení do roku 2050

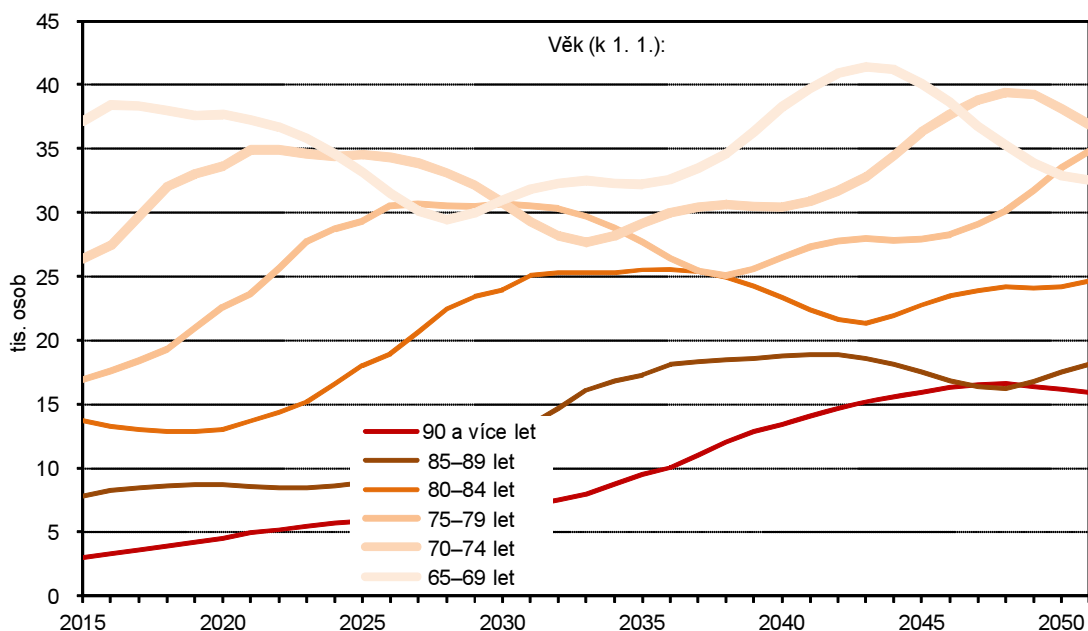
Index stáří vzroste do roku 2050 na hodnotu 250, to znamená, že na 100 dětí připadne 250 seniorů. Růst bude také index ekonomického zatížení, který porovnává počet osob ve věku 0–19 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 20–64 let. Index bude směřovat k úrovni početního vyrovnání (100) těchto dvou složek populace.

Společnost musí do budoucna počítat s velkým zvýšením počtu obyvatel v nejvyšších věkových skupinách. Zatímco v současnosti žilo v kraji 10,5 tisíc osob 85letých a starších, za deset let se jejich počet zvýší na 14,7 tisíc, po roce 2030 se jejich počet zdvojnásobí, za dalších deset let ztrojnásobí a do roku 2050 vzroste na 33,6 tisíc. Jejich podíl na populaci kraje vzroste ze současných 1,9 % na 6,7 % v roce 2050. Bude to důsledek přesunu obyvatel narozených po 2. světové válce do těchto věkových skupin.

Graf 1. 12 Projekce počtu seniorů Královéhradeckého kraje podle věku do roku 2050

Z hlediska věkové struktury můžeme v nejbližších letech očekávat nárůst seniorů ve věku 65–69, neboť do tohoto věku začínají přicházet početně silné ročníky narozených po 2. světové válce a tato vlna početně silnější bude postupně přecházet do vyšších věkových skupin, kde bude zvyšovat počty obyvatel proti současnému stavu. Kolem roku 2025, tedy za deset let, dojde k poklesu počtu této věkové skupiny, kdy se tohoto věku dožijí ročníky narozené během šedesátých let minulého století, ve kterých se porodnost snížila. K dalšímu výraznému nárůstu této věkové skupiny dojde po roce 2040. Její počet navýší ročníky narozené v 70. letech, kdy byla přijata řada opatření pro zvýšení porodnosti a došlo k velkému nárůstu počtu narozených dětí.

Graf 1.13 Současné a předpokládané věkové složení obyvatelstva Královéhradeckého kraje

